

Naproti strategiji EU za starostno enakost

Zagotavljanje enakih pravic v vseh starostih.

AGE predlog za konkretno nadaljevanje Zelene knjige EU o staranju

Zdravje in dolgotrajna oskrba

Avtonomija in neodvisnost morata biti načeli, ki vodita delovanje na področju zdravja in dolgotrajne oskrbe v skladu s členom 25 Listine EU o temeljnih pravicah in Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Obravnavanje izzivov v oskrbi bi moralo biti del celovite, dolgoročne strategije, ki združuje naložbe in preprečevanje, zlasti zdaj v obdobju okrevanja od pandemije in pripravljenosti na krizo. Pri dolgotrajni oskrbi in podpori starejšim so težave, o katerih se nenehno poroča, pomanjkanje dostopa, nedostopnost in nizka kakovost. Glede na te izzive je povečanje njihove ravni javne porabe za dolgotrajno oskrbo nujna politika držav članic EU, ne le za nadomestitev povečanega povpraševanja, ampak tudi za uveljavitev resnične pravice do kakovostne dolgotrajne oskrbe, kot jo predpisuje evropski steber. socialnih pravic. Če ga postavimo v središče perspektive življenjskega poteka, sta lahko promocija zdravja in preprečevanje bolezni močno orodje za združevanje izboljšane dostopa, višje ravni kakovosti in vzdržnosti javnih financ.

Osnova te strategije bi morala biti naslednja dejanja:

- Vključitev vpliva politik EU na zdravje ljudi po pristopu politik zdravja v vseh (sklepi Sveta, februar 2019).
- Dati prednost javnemu zdravju v vseh ustreznih instrumentih financiranja EU: proračun EU ponuja številne priložnosti za pomoč pri izgradnji zdrave Evrope in za združevanje tega cilja z drugimi pomembnimi cilji, vključno z bojem proti podnebni in okoljski krizi, spopadanjem s psihosocialno-ekonomskimi in regionalnimi neenakostmi, izboljšanje zdravstvenih sistemov, zagotavljanje poštenega, odprtega in varnega digitalnega okolja.
- Razviti evropsko strategijo za duševno zdravje za spodbujanje pravice do duševnega zdravja in dostopa do zdravstvenih storitev in socialne podpore, vključno s podporo, ki ne temelji na drogah, ne glede na starost.
- Uvesti kazalnike kakovosti in dostopa na ravni EU za dolgotrajno oskrbo in podporo ter omogočiti primerjalno analizo z nadgradnjo obstoječih sistemov poročanja.
- Določiti cilje obveznega dostopa, podobno kot barcelonski cilji²⁶ za varstvo otrok, za merjenje napredka pri dostopu do dolgotrajne oskrbe in podpore. Posebne ambicije je treba nameniti razvoju dostopa do storitev v skupnosti in na domu v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov in načelom 18 Evropskega stebra socialnih pravic.
- Izboljšati delovne pogoje v sektorju oskrbe s pomočjo namenskega sektorskega socialnega dialoga EU za socialne storitve, da se povečajo zahteve glede kvalifikacij in usposabljanja, plač ter zdravja in varnosti pri delu.
- Uveljavljanje predpisov pri izvajanju zasebnih profitnih storitev oskrbe, vključno z oceno možnosti za ukrepanje na ravni EU za odpravo pomanjkanja kakovosti in nezadostnega izvrševanja predpisov.

- Financirati in nadgraditi inovativne prakse za dostop do oskrbe na podeželju in območjih z nizko gostoto, da bi starejšim omogočili, da ostanejo doma in v svojih skupnostih.

Mednarodna agenda EU

Akcijski načrt EU o človekovih pravicah in demokraciji 2020–2024 (november 2020) je pozval EU, naj se „zavzema za uživanje vseh človekovih pravic starejših v vsakem trenutku ter za zagotavljanje ustreznih in trajnostnih rešitev za njihove potrebe“²⁸. Toda napredek je v praksi počasen, omejen in nedosleden. Kljub obsegu in resnosti kršitev človekovih pravic starejših med pandemijo COVID-19 Evropska komisija in Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) nista pokazali enakega nivoja sodelovanja kot prejšnja leta na 11. Odprta delovna skupina ZN za staranje (OEWG)²⁸.

V prihodnosti mora zunanje delovanje EU izpolnjevati zaveze iz akcijskega načrta EU o človekovih pravicah in demokraciji ter odražati spodbudne znake večje politične podpore držav članic EU, da bi zavzela bolj proaktivno stališče glede potrebe po novih pristopih, kot sta jih predstavila nemško in portugalsko predsedstvo v sklepih Sveta EU.

Do danes še nobena mednarodna pogodba o človekovih pravicah ni bila sprejeta brez podpore evropskih držav. EU in njene države članice so tlakovale pot prepovedi starostne diskriminacije in zaščiti pravic starejših v nacionalnih in regionalnih instrumentih. Kot je razvidno iz nedavne študije ZN²⁹, se tako v EU kot v drugih delih sveta starejši ljudje ne morejo vedno zanašati na regionalne ali nacionalne sisteme za zaščito svojih pravic. Potrebujemo mednarodni instrument, da bomo vsi – ne glede na to, kje živimo – upravičeni do enakih pravic, ko smo starejši. Zdaj je čas, da EU ponovno vodi s podporo novi konvenciji ZN za enako varstvo človekovih pravic v starosti³⁰.

Osnova te strategije bi morala biti naslednja dejanja:

- Vključevati reprezentativne organizacije starejših v oblikovanje, razvoj, izvajanje, spremljanje in vrednotenje pobud, povezanih z bojem proti starostni diskriminaciji in spodbujanjem človekovih pravic starejših v okviru zunanjega delovanja EU, vključno s stališčem EU pri ZN Open-Ended Delovna skupina za staranje.
- Aktivno sodelovati na naslednjem zasedanju odprte delovne skupine ZN za staranje in podpreti ustanovitev podskupine delovne skupine, ki bi vključevala strokovnjake iz držav članic, organizacij civilne družbe in nacionalnih inštitutov za človekove pravice ter neodvisne strokovnjake za pomoč delovni skupini pri tej nalogi v obdobju med zasedanji.
- Aktivno spodbujati človekove pravice starejših in obravnavati presečišče staranja z drugimi razlogi diskriminacije v vseh zunanjih ukrepih EU.

Spodbujati boj proti starostni diskriminaciji v širitvenem in mednarodnem razvojnem programu EU, vključno s podporo organizacijam civilne družbe.

- Razviti močno sodelovanje z Združenimi narodi v okviru desetletja zdravega staranja ZN (2021–2030).